

Een Parisienne in Kontich 1860.

Een van de blikvangers van ons Kontichs museum is ongetwijfeld de “Parisienne”. Zij prijkt met heel haar garderobe in een aparte toonkast.

Griet Kockelkoren, een studente van de Academie voor Schone Kunsten, opleiding conservatie en restauratie, bestudeerde in haar eindwerk 2^e meestergraad C/R Textiel deze pop in het voorbije academiejaar 2001-2002. Ze maakte er een uitvoerige beschrijving van met daarbij een volledig verslag van elk van haar kledingstukken.

Hiervoor deed ze een kunsthistorisch onderzoek en kwam tot de conclusie dat deze pop in Frankrijk tussen 1860 en 1890 is vervaardigd. De meeste van haar kledingstukken en attributen zijn zeer typisch voor deze periode. Ook het feit dat ze al deze kledingstukken bij zich heeft is zeer kenmerkend voor dit soort poppen.

De damesachtige poppen die in deze periode gemaakt werden en hun glamoureuze kleding kunnen met de dames uit hun tijd vergeleken worden. Zelfs hun accessoires en poppenkoffers nemen ons mee terug naar hun leefwereld. Ze zijn vervaardigd in een periode waarin perfectie van de stiel belangrijker was dan de gependeerde tijd.

We schetsen even de cultuurhistorische context:

In 1848 wordt Napoleon III tot president uitgeroepen en hij ziet zijn kans schoon om het keizerrijk te herstellen. Toch blijkt hij een charlatan en een onbekwaam heerser te zijn. Wanneer hij in 1852 trouwt met de Spaanse gravin Eugénie is het schouwspel compleet. Zij regisseert de operettes, bals, recepties en theatervoorstellingen. Overal waar men kijkt, ziet men uniformen met gouden tressen en wijde hoepelrokken. Alle ogen zijn gericht op Frankrijk want daar gebeurt het allemaal...

De tweede helft van de 19e eeuw is de tijd van het zich sterk ontplooiende, vrije en ongebonden kapitalisme. De Europese bourgeoisie is er rotsvast van overtuigd dat de fabelachtige groei van wetenschap en techniek de mensheid beter en gelukkiger zal maken. In de kunst is er het ‘realisme’ met daaropvolgend het ‘impressionisme’.

Twee gebeurtenissen zetten in deze periode hun stempel op de kleding en het kleedgedrag. Enerzijds is er het ontstaan van de ‘haute couture’ met modeontwerper Charles Worth. Anderzijds bevordert de uitvinding van de naaimachine de ontwikkeling van een grote mode-industrie. Ook papieren patronen zijn een welkome uitvinding. Hierdoor wordt de minder bedeelde vrouw in staat gesteld zelf kleding te maken. De vrouw die het zich kan permitteren heeft een huisnaaister. Voor alles komt in deze periode de welvaart in de kleding tot uiting. De rok blijft tot de jaren negentig behalve het meest opvallende kledingstuk ook het meest veranderende onderdeel van de kledij.

Heel lang is katoen een zeer geliefd materiaal geweest, maar vanaf het einde van de jaren 1840 herwint zijde haar populariteit. Alle mogelijke zijdes zijn in de mode: satijn, tafzijde, ribzijde, brokaat, moiré en nog veel meer. Wol en katoen worden nog steeds gedragen maar met zijde is men zowel overdag als ‘s avonds pas echt chique en gedistingeerd. Door de uitvinding van de anilineverf verandert het kleurgebruik drastisch. Voorheen gebruikte men alleen natuurlijke verfstoffen die een overwegend rustige tint hadden. Nu gebruikt men ook felle kleuren en zeker een andere kleur voor het japonlijfje dan voor de rok. Er komt meer variatie...

De rok is in de jaren 1840 steeds wijder geworden en daarmee neemt het aantal onderrokken toe. De met paardenhaar verstevigde onderrok die men eraan heeft toegevoegd, heet 'crinoline' naar het Franse woord voor paardenhaar 'crin'. Hij wordt over een corset gedragen, al zit het in die periode niet zo strak. De mouwen worden smaller. In tegenstelling tot de kleding van alledag draagt men gedurende de hele eeuw gedecolleteerde avondkleding met korte mouwen.

Heel de 19^e eeuw speelt de rok een grote rol en verandert van rond naar ovaal met het accent naar achteren. In sommige periodes leken de dames op een rusteloze ballon. Er kwamen ook stalen hoepels bij te pas zodat de vrouw erg ongenaakbaar leek, al was dit maar loze schijn. Omstreeks 1865 verandert de rok van model. In de achterste rokhelft werd zeer veel stof verwerkt die uitliep op een sleep.

Toen rond 1870 ook de halve crinoline verdween, werd al deze stof in draperieën opgenomen en ontstond de eerste 'tournure'.

Vóór 1870 waren er de mof, reukflesjes, visite of balboekjes, horloges aan koord, mitaines, kleine pareltjes, sieraden van agaath, bloedkoraal, email en ijzer, waaiers.

In de periode 1870 tot 1878 kwamen er de parasols bij en witte en kanten handschoenen.

De enige verandering voor 1900 is het gebruik om sets van kettingen, oorbellen en armbanden te dragen.

Er wordt een schoonheidsideaal gepredikt dat heel sterk in de pop wordt uitgedrukt. De modellen op gravures van die tijd hebben allemaal grote ogen, een witte huid en een klein kriebelmondje, een sierlijke gezichtsvorm en een klein neusje. In de uitdrukking van de pop worden theatrale bewegingen voorgesteld waar men zich aan spiegelt.

Of hoe zulke poppen een ideaal suggereerden...

Wil je nog even genieten van deze broze schoonheid, dan kun je altijd in het museum terecht. En voor één keer is het zelfs toegelaten om onder de rokken te kijken.

Agnes Dehandschutter
(naar Griet Kockelkoren)